

TELEGRAFULU ROMANU.

Nr. 89. ANULU XVIII.

Sabiu, in 8/20 Noemyre 1870.

Telegrafulu este de doua ori pe septimana: joi si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditura foiei pe afara la c. r. poste, cu banaga prin scrisori francate, adresate catre expeditura. Pretulu prenumeratiunii pentru Sabiu este pe anu 7. fl. va mai ear pe o jumtate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

ro provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumtate de anu 4 fl. v. n. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu, 6 fl. v. n.

Inseratele se platescu pentru inia ora cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. n.

Festivitate

bisericesca pentru diu'a onomastica Majestătiei Sele Imperatesei si Reginei Elisabet'a s'a severitu ieri in biseric'a noastră din cotate.

Sa cetinu cu totii.

Acum credu ca suntemu indreptaliti a vorbi in cestiunea acest'a mai departe fara vre-unu scrupulu ca ne folosimu de o idea adusa de altii pre tapetu. Si fiindu ca lucrulu este asi'a de maturu incatu preste optu zile are sa intre in vietia, vestimu cu bucuria publicului de aici din locu mai intaiu si apoi celui din afara, ca aici in Sabiu dupa trecerea a optu zile se va deschide unu ciclu de prelegeri publice. Despre rezultatulu prelegerilor in tote partile sele seu rami sei nu avemu dreptu sa vorbimu acum positivu nimic'a. Atat'a scimu inse ca acest'a este unu modu forte corespunditoriu de a accelera latirea cunoscintelor mai inte si mai usioru. Unulu cetesce mai multe opuri despre oresi-care rami ai sciintelor si cunoscintelor reali si cu esent'a lecturii seu cetirei sele se presenteza unui publicu ore-care. Cu acest'a inlesnesce pre toti ascultatorii a soi si a cunosce ce e mai de lipsa de sciutu si cunoscutu si cu prelegatoriulu au cetitu cu totii materi'a prelesa. Ce bine aru fi candu amu audi ca in iern'a acest'a se facu prelegeri de aceste in tote cetatile si orasielle.

Dar la tierra? Aci barbati potriviti de a prelege in modulu acest'a suntu mai putieni si aru fi ingreunatoriulu pentru unulu seu doi sa culaga din opuri mari si diverse materialu pentru tratarea vreunei teme de feliulu celorlalti amintite mai susu si din caus'a, ca opurile de lipsa nu suntu asi'a la indemana. Cu tote aceste si la tierra se pote face ce-va. Avemu vre-o cate-va foi periodice avemu carti opuri. Acele si aceste, catu de catu, dara totusi coprindu obiecte de cetitu si preotulu, invetiatoriulu si carturarii cei-lalti de cari suntu acum multamita Dlui in fia-care satu cate cati-va se cetesca si esplice omenilor din trensele.

Poporulu nu va primi pote la inceputu bine feliulu acest'a de petrecere alu noptiloru celorlalti lungi de ierna. Aci ce-si voru lua ostenel'a sa proceda asi'a nici sa nu caute ca de indala sa vina comun'a intraga in giuru-le si sa asculte cetirea foiloru periodice, ci sa caute ca vre-o cati-va omeni statornici cu unu gustu desvoltatu spre ce e bunu si folositoriu sa castige pentru ide'a lecturii. Acest'i prin cunoscintele ce le voru comunic'a ei mai departe voru deveni propagatori celorlalti. Acest'i ceilalti voru incepe a se interesa si ei, si voru asculta cu placere si mai bucuros unu lucru folositoriu pentru densii, decatu ca sa siada, sa pipe si sa petreca timpul in vorbe zadarnice, ce nu aducu nimeni nici unu folosu, decatu paguba morale. In tipulu acest'a tote adunarile de ierna s'aru preface in nise cassini rurale unde se potu ceti si foi si carti folositorie.

Procederea acest'a, aflandu intrare la tierra in societatea poporului nostru aru impuntina forte multu reulu ce provine de acolo, ca regimelu din trecut nu s'au interesatu de locu de cultur'a poporului romanu, ba a cautatu din puteri a o impedece. Cei multi, cari nu sciutu carte si prin urmare nu sciutu ceti nu aru fi cu totul straini de ceea ce se scrie in foi si carti. Ideile lor aru capeta alta directiune, altu campu mai largu si mai variu, si cu aceste ori-ce intreprindere salutaru aru prospera mai curedu: pentru ca aru prospera poporulu, fara de carele in cele din urma nu se pote face nimic'a, unde se cere unu ajutoriu mai mare si mai intensivu. Sa cetimu dara poporulu, cari cetindu-i cetesce si elu cu noi, si asi'a cetimu cu totii*)

*) Vedi si Sabiu etc.

Sabiu 6 Novembre. (Scolasticu). Consistoriulu nostru archidiecesanu a emisu catra inspectoriu districtuali si locali de scole confesionale unu circulariu de urmatoriulu cuprinsu:

Inaltulu Ministeriu reg. ung. de instructiune prin decretulu seu ddo. 24. Septembrie a. c. Nr. 21.555 incunoscintieza pe Consistoriulu nostru archidiecesanu, ca su insarcinatu pe inspectoriu reg. de scole, a se ingriji de infiuatiunea de scoli pentru tinerii adulti (inaintati in versta), cari sa invetie cetirea, scrierea si computulu, promitienduse invetiatoriulu din asemenea scoli o remuneratiune din vistier'a statului, si recura totodata pe acestu Consistoriu, ai da ajutoriu la intreprinderea acest'a. Consistoriulu nostru archidiecesanu, pre catu scie apretini ori ce pasiu, ce se face in interesulu invetiamentulu popularu, pe atatu nu pote aprobanisce dispositiuni, cari se facu unilateralminte, si asi'a dicandu se octroiaza cu vatamarea autonomiei de scole confesionale.

Consistoriulu nostru archidiecesanu precum in tote afacerile sale, asi'a si in acest'a nu pote parasi, chiar' in interesulu invetiamentulu popularu, terenulu seu legalu, ci pe bas'a concluseru sinodali si congressuali aduse in caus'a instructiunei preste totu, dar si in intielesulu legi 38 din a. 1868 §-fu 11. voiesce se pasiasca si in afacerea acest'a prea momentosa.

Din aceste puncte de vedere Consistoriulu nostru archidiecesanu, aducandu dispositiunile susamintite ale Inaltulu Ministeriu reg. ung. de invetiamentu la cunoscint'a Inspectoriloru districtuali si locali de scolele nostre confesionale, Ve provoca, ca fara intardiare punandu in contielegere cu preotimea, cu invetiatorii si intielegint'a nostra din fiacare comuna, sa se sfatuiti si sa starniti prin tote mijlocele, de care dispuneti, ca in fiacare comuna tinerimea inaintata in ani (de sexulu barbatescu si femeescu) de religiunea nostra, carea n'au invetiati in prunci'a loru, sa se adune la anumite zile—in dumineci si in serbatori—seu si in tote serile de una la unu locu potrivit, d. e. in scol'a nostra, unde invetiatorii nostrii seu chiar' si preotii voru fi indatorati a le propune cetirea, scrierea si computulu. Pentru acoperirea speselor, ce se voru face cu aceste prelegeri, precum si pentru remuneratiunea invetiatoriulu sa se faca colectiani de bani, seu in naturale intre crestini nostrii, si Consistoriulu e convinsu, ca fiacare crestinu bucuros va da unu cruceriu seu doi in interesulu invetiamentulu; de alta parte era i place a crede, ca fiacare invetiatoriu, preotu seu altu carev'a, care s'aru osteti in afacerea acest'a, si va afla cea mai mare remuneratiune in multumirea aceea sufletesca, ce o va simti, vediendu pe coreligionarii si conationalii sei cetindu si scriindu.

Cumca poporulu nostru este petrinsu de insemnatatea invetiamentulu, si cumca scie, ca caus'a principale a seraciei si inapoierei lui intelectualu au fostu si este lips'a de invetiatura, despre acest'a numai incupe nici o indoiala, acest'a o dovedescu proverbele loi despre puterea sciintei,—si cumca are capacitate si inclinare spre invetiatura, aceea si strainii au recunoscut'o, numai ocaziune sa i se dea.

Rendulu este dar' la noi, la preotime si preste totu la intielegint'a nationale, ca sa ne facemu datorint'a, tote se cercamu, tote mijlocele sa le intrebuintamu spre a inlesni poporulu nostru luminarea spiritulu seu.

In fine Inspectorii districtuali si locali de scolele nostre confesionale suntu insarcinati cu ducerea in deplinire a celorlalti cuprinsu in acestu circulariu, si pana in lun'a lui Martie 1871 suntu provocati a refera acestu Consistoriu despre resul-

tatele acestei intreprinderi, si anume: in cate comune s'au tienutu prelegeri cu tinerii adulti? cati tineri au frecuentatu prelegerile acestea? si care invetiatoriu seu preotu au escelatu in acesta privintia? precum si care dintre intielegintii nostrii au imbratsiatu acestu lucru?

Eveneminte politice.

Situatiunea a devenitu in urm'a pretensiuniloru russesci de totu serlosa, Mirarea care si-o a exprimat Bismark, pote fi numai prefacutu; caci cu greu se pote presupune ca cancelariulu confederatiunei nordice, care altu cum e consacratu in intregile vitorului ca actoru principale seu si ca regissore superioru, nu aru fi avutu informatiuni despre scopurile Russiei, in catu acelea sa lu fi surprinse; intre altele diplomati'a russesca nu va fi asi'a de naiva, a crede, ca va lega ochii cartiarului principale nemtiescu cu cate-va orduri si titule de maresiali. Afirmarea acest'a nu se nimicesce prin nimic'a, ca cabinetulu din Petropole s'aru fi ivitu cu pretensiunile sele, fara de a se fi intielesu mai nainte cu Prussia, asi'a, dupa cum acest'a o a facutu. Intre altele noi vomu fi cei dintai care ne voru bucura sinceru, deca Prussia nu va remanca pre langa „mirarea“ simpla, ci va ajuta a scapa Europa de unu resbelu, prin o insocire a sea cu celelalte poteri garantatore.

Dupa cum stau lucrurile acum'a, trebuie sa consideramu si casulu, in care Austro-Ungari'a aru fi silita, a intra in actiune.

Deca acest'a nu — s'aru potea evita, amu avea a face o propunere simpla, basati pre esperintiele facute in cariera nostra publicistica, regimulu din Bud'a-Pest'a. Tote cate s'au semnicatu in foile guvernamentele de necesarie, s'au combatutu prin foile opositionale cu zelu neobositu ca pre deplinu supenflue. Ce s'a aperatu acolo ca adoveru, trebuita sa se perhoresceze aicea chiaru si din caus'a metodei de neadeveru. Daca e regimulu magiaru pre deplinu convinsu, ca fara de resbelu nu pote trece, sa combata simplu in foile sale necessitatea de a nu lua parte la resbelu si noi ne potemu remasi, ca foile opositionale va perhoresca asi'a ceva de frica, infamia si tradare. Proverbulu parva sapientia regitur mundus nu si a perditu tota indreptatirea, macar' de in tempurile mai noue se recere, pentru de a potea castiga rezultate, pre langa pucintica intielepiano si o dosa mare de violenta excuisata.

Contele Beust s'a reintorsu din Munchen in 13. Intre Vien'a, Londr'a si Kostantinopole joca telegrafulu necontentitu si cu deosebire se pare Turci'a a fi resoluta a pasi energice contra pretensiuniloru russesci. Ea a facutu in 13, in Vien'a pasi de totu momentosi, spre a caroru mai buna intielegere voimu a reproduce aici cateva acte referitorie la cestiune. A dou'a acusa a contractulu, pre care Russia nu o mai tiene de obligatore suua:

Art. 1. Inaltele poteri contrahende (Russia si Turci'a) se oblega reciproce, a nu intretienea in marea negra alte nai de resbelu, de catu acele, a caroru numeru si marime e prefriptu aici mai in josu.

Art. 2. Inaltele poteri contrahende si reserva dreptulu a intretienea fia-care in marea numita 6 vapora de 50 metri lungi si de celu mai multu 800 poloboci si pantru vapore mici seu nai de vantrele fia care de 200 poloboci.

Art. 3. Invoial'a de facia, care e o acusa a contractulu capitale incheiendu astadi in Paris, se va ratifica si ratificatiunile se voru schimbati in restempu de 4 septemani, deca nu mai curedu.

Documentul acesta a fost scris plenipotențiatii respective și prevedea cu sigilul însemnelor lor.

Paris, 30. Martie 1856.

Orloff. Brunnow. Alii. Mehemmed Djemil.

Despre acest contract adăuș se dice deci în art. 14 alu contractului principale:

Art. 14. De ore ce Majestatele Sele imperatului rasilor și sultanul au încheiat o convențiune privitoare la prefigerea numărului și mării acelor nai mici, care se receră spre severirea serviciului ripalu, a căroră intretinere ei și rezervă, se alatura această convențiune contractului presinte și acestă convențiune va avea putere și valoare, că cându aru fi o parte întregitoare a acestui contract. Deci ea nu se pôte abrogă și modifică fără consentimentul poterilor, ce subscriu contractul de facia.

Spre deplină siguranță a Turciei au încheiatu după aceea Franci'a, Angli'a și Austri'a în 15 Aprilie 1856 următoarea convențiune:

M. Sea regi'nă regalului unitu, Angli'a și Irlandi'a, M. Sea imperatului Austriei și M. Sea imperatului francesilor — însufletiti de dorință de a regulă între sine pasii comuni, cari aru trebui să-i facă, cându pactul parisienu s'aru sparge, au denumit spre acestu scop plenipotențiatii lor etc. earii după schimbarea plenipotențielor lor au decisu următorii articoli:

Art. 1. Înaltele părți contrahende garantăza particulari și comuna independență și inviolarea imperiului otoman, ceea ce e amintit și în contractul încheiatu în 30 Martie 1856 în Paris.

Art. 2. Fia-care violare a dispusetiunilor contractului numitu se va consideră din partea poterilor subscribe în contractul de facia de casus belli. Acestea se voru pune în întielegere cu Înaltă Pôrta despre măsurile care voru fi necesare și voru dispune neamenat folosirea poterilor lor pre uscatu și mare.

Art. 3. Pactul de fatia se va ratifică și ratificatiunile sa se schimbe, în restempu de 14 zile, decâtu nu se pôte mai curendu, în Parisu.

Parisu, în 15 Aprilie 1856.

(Urmăza subscrierile.)

De ore ce deci Russi'a a desființiatu arbitraru acel contract aceluș, care în puterea art. 14 a contractului princ. e de a se consideră de egală celui din urma și de ore ce în puterea art. 2. alu convențiunei susatinse din 15 Aprilie 1856, unu atare pasiu trebuie să lu considere Austri'a, Franci'a și Angli'a de casus belli, s'aru adresatu Înaltă Pôrta catra aceste trei poteri cu întrebarea, ca considera ele acea convențiune încă de susatôre și obligatôre și în casu ca nu, ce au de cugetu a întreprinde în întielesul art. 2., cu privinția la folosirea poterilor pre uscatu și mare spre susținerea contractului. Prin acestă a intratu cestiunea într'unu stadiu decisiv și respunsul aceloră trei poteri care nu pôte zăbovi multu tempu, ne va deschide o perspectivă destulă de chiara în viitoriul prossimu.

Alianti 'ain Orientu.

Cetimu în „Inform.“ sub acestu titlu următoarele:

Amu fostu primii a semnală miscările și diplomatice și de ostiri din spre Prulu.

Gvernulu nostru a întrebatu pre Consululu rusescu de suntu adeverate scirile ce dedesemu noi și alti confrati ai nostri; onor. Consulul s'a grabitu d'a responde naiului guvernului ca tôte scirile în cestiune erau numai simple scornituri!

Și cuventulu Consulului, se scie, dadu ocașiune guvernului să dea prin „Monitoriu“ unu comunicat mai multu reasigurându țier'a despre pericolele ce minutele estravagante prevedeau. . .

Amu tacutu multu tempu, după comunicatu.

Amu fostu otariti se tacemu, până ce nu numai informatiunile nôstre particulare din Basarabi'a, dara și faptele voru vorbi.

Ultimele sciri din aceste dône septemâni, nu suntu de natura a ne mai ținea în tacerea-ne obstinată!

În adevero, dacă Russi'a este pentru noi mieiosielulu lui Dumnedieu, de ce ore se prepara Turci'a la așerare de invasiune? Dacă Russiei nici prin capu nu-i trece cugetul de a încercă din nou esecutiunea vechiului seu planu în Orientu, de ce Angli'a împinge pre Greci'a la alianția cu Turci'a?

Alianția în contr'a cui?

Alianția între Turci'a și Greci'a!!

Pericolulu trebuie să fia foarte eminentu, că de o asemenea alianția se pôte fi macaru vorb'a!

Și ce ne trebuie să cercetăm alianțiile ce se proiectăza ori facu în Orientu, spre a ne întari în convingerea nôstra tristă, ca venitoriulu nostru e amenințiatu?

Jurnalele rusesci nu încetăza, cu o franchetia, ce le onora, să ne ținea bine informati de aspirațiunile și pretențiunile guvernului lor.

Diuariulu rusescu „Golos“ din 28 Septembrie scrie următoarele:

„Thiers fu primitu în Petropolea fără indoială alt-felu de câtu în Angli'a și Austria; inse ce amu putea noi face în interesulu pazei fără de a radica sabi'a? Bismark a declarat-o categoricu, ca nu va tolera nici unu amestec streinu. Au fostu tempuri, cându nu se facea în Europ'a nici macaru o impuscatura, fără consentimentulu Rusiei; dar această s'a schimbatu cu totul după resbelulu de la Crimeea și în urm'a tratului dela Parisu. Franci'a a lucratu totu d'una contra intereselor nôstre și ne-a împedecatu desvoltarea. Însosi Thiers, a glorificatu această politica. Franci'a inse nu scie ca urmarile resbelului dela Crimeea o se-i aduca mai multe stricaciuni, decâtu nôue. Efectulu resbelului dela Crimeea a fostu mai înainte catastrofa dela Sadov'a și acuma capitularea dela Sedan.“

„Asediarea Sebastopolului a produsu acum asediarea Parisului, și decâtu Franci'a va perde Alsati'a și Loren'a, această va fi numai o consecință a pierderii Basarabiei occidentale din partea Rusiei. Dar' cu tôte ca Parisulu a fostu iluminatu cu ocașiunea caderei turnului Malacoff, Petropolea nu va ilumina cându prussienii voru intră în Parisu. Noi nu facemu această amintire indemnati de o bucuria malițioasă, din contra vomu dá totu ajutorulu nostru posibilu; dar decâtu noi cu tôte aceste nu vomu puté salvă Franci'a, nu vomu fi de vina ci însasi Franci'a care ne a pusu în imposibilitate de a-i dá mâna de ajutoriu în momentul decisiv.“

Mai cetimu în diuariulu „Moskovkija Vjedomosti“ într'unu articulu intitulatu „Dela unu cetățienulu rusu“:

„Russi'a s'a convinsu din esperințele de pâna acum, ca n'are necesitate de alianție, căci n'a adusu Rusiei decâtu stricaciuni. Russi'a este singura, căci tôte guvernele o urascu, încependu dela celu francesu în josu până la celu prussianu; pentra această ea trebuie să stea înarmată și să nu se încredă decâtu în sine însasi. O putere tare nu are necesitate de a caută alianție.“

„Pester Lloyd“ afirma de repetite ori, ca cabinetulu din Petropolea nu se sperie unu momentu de nici o ostență, pentru a susține în curentu proiectulu seu, de a se face revisiunea păzei dela 1856 și de a prepară totul pentru radicarea acelu proiectu la valoare diplomatică.“

Eata acte cari respundu în locul nostru nai-vității comunicatului guvernului ca Consululu Rusiei ia spusu cumca Russi'a nu înarmăza nici nu va agită cestiunea orientala!

E.

Bismarck Italiei.

Diuariulu „Luzerner Ztg.“ ce sta în relațiune cu nuntulu papale, publica not'a lui Bismarck adresată agiotelui seu diplomaticu din Florenți'a, și menita d'a spune guvernului lui Victore Emanuelu ne-mulțumirea prussului cu portarea Italiei. Acea nota suna:

Domnule conte! Majestatea sea, domnulu și Regele nostru, vré să facă cunoscută regimulu Majestății Sele Emanuelu schimbarea ce a întervenitu în unele relațiuni reciproce, în privinția căroră de atâtă timpu domni'a cea mai intimă și mai bună întielegere. E foarte suprințietori ca Majestatea Sea a neglesu susținerea aceloră legi, cari fia-care potestate le susține cu referinția la acei supusi ai sei, cari procurându arme și soldati, de-si numai pre ascunsu, provôca dusmani'a facia de o putere streina. Astufelu de procedura nejustificabilă, mai ca ne silisce a crede, ca regimulu Florentinu vré să desconsideră neutralitatea, pre care la prorumperea resbelului ni a fostu promis'o.

Și în adevero, dacă șocetimu ca după ce ni a datu cele mai magulitôre promisiuni, a oferitu unui principe din cas'a domni'toria belegerante refugiu și ajutoriu, și-lu mai ajutora și astadi în tôte starințele lui la curțile europene, că se ni facea greutăți, — această procedura nu pôte fi pentru a ne liniși și nu pôte să deștepte încredere în noi

fatia de portarea viitoră a cabinetului florentinu Prussi'a cu fidelitate și-a țienutu promisiunea, ce a dat'o în 1866, și prin aceea și-a potutu mari țier'a Victore Emanuelu.

Dacă nu aprobăm procedur'a urmata în privinția statelor bisericesci și simțiementele ce de unu timpu încôce au nutritu demagogii Italiei și pre cari, precum se vede, le nutresce și cabinetulu florentinu, această se întempla numai în interesulu Italiei și a regelui Victore Emanuelu. Multi supusi prussi apartienu la biseric'a catolica, Majestatea Sea trebuie să așere interesele aceloră ori unde aru fi ele, și să așere drepturile lor, ce este detoriu'a veri căru regimu civilisatu, decâtu acești supusi de buna voia, prin deosebite tractate — cari suntu formulate conformu legiloru acelu regimu ce le-a ratificatu — s'aru deobligatu poteriloru streine; — nu potemu pricepe, cum de unu regimu, prin lege încă nerecunoscută, pentru introducerea nôuelor legi ale sele nu le aru recunôce. Multi emisari au staruitu cu energia că să câștîge pre peninsul'a iberica eredinciosi principelui Amadeo; Majestatea Sea facia de această procedură nu pôte fi indiferin'e pentru ca nu putienu timpu mai înainte influință prussescă a supr'a Spaniei a parutu suspiciôsa în privinția ecuilibrului europenu. Totu această suspiciune o pôte provocă și influinția Italiei, cu atatu mai vertosu, pentru ca famili'a regescă prin consanginitatea este legată cu Portugali'a și Spani'a. Fa atentu, domnule conte, regimulu regelui Victore Emanuelu, la cele dise și lasa ministrului o copia de pre această nota. — Diuarie însemnate afirma ca not'a această e o simplă scornitura.

Causele caderei imperiului.

„Daily News“ vosbesce despre o brosiura publicată de către unu oficiaru de statumajoru alu lui Napoleonu III asupra cauzelor cari au adusu învingerile succesive ale armatei francesi și caderea imperiului.

Acestu jurnalulu ne da urmatoriulu resumat analiticu alu acestei brosiure:

„Napoleonu III avea mai anteu intențiunea să tréca Rhinulu între Rastadt și Gernersheim pentru că se desparte Germani'a de sudu de confederatiunea Nordului, și să atraga prin cea d'anteu isbânda pre Austri'a și pre Itali'a după Franci'a. Elu scia ca Franci'a nu pôte opune decâtu 300,000 ômeni la o jumătate de milionu nemti, însa speră ca repediunea miscărilor armatei francese aru neutralisă efectulu superiorității numerice a inamicului. Dera în momentul acțiunei s'a întemplat, ca această repediune de miscări se fia imposibilă și ca armat'a francesă dinaintea Metzului să nu fia de câtu de 100 mii luptatori în locu de 150 mii, cea din Strassburgu de 40 mii în locu de 100 mii și corpulu lui Canrobert. care trebuia să formeze o rezervă de 50 mii ômeni la Chalons se aibe o divisiune a sea la Parisu și alt'a la Soissons.“

„Afara de această nici unulu dintre corpurile de armată nu-si avea ecupamentulu completu; ministerulu de resboiu se arată incapabil d'a grabi organizarea trupelor și d'a profită de inlesnicile ce-i oferea drumurile de feru spre a le concentra. În această stare de organizare, necomplectă, corpurile lui Mac-Mahon și Frossard suferira învingerile dela Wört și din Forbach.“

Prin inițiativ'a îndemanatică a nemților, dice brosiur'a, fuseram surprinsi în momentul formațiunei. Profundu descurajiatu imperatulu, voiă să se traga spre Chalons; însa d. Ollivier facendu-lu să pricepa ca miscarea această aru produce foarte uritu efectulu la Parisu, își abandonă proiectulu. Asupr'a acestoră întrefaceri Canrobert sosi la Metz cu două divisiuni și cu rezervă. Armat'a se urcă atunci la 140 mii ômeni, și se hotari să cadia asupr'a unei'a dintre armatele prussiane spre ai împedecă împreunarea cu cea-laltă.

„Din nenorocire, tocmai armat'a prussiana cadia asupr'a francesilor.“

„Acțiunea imperatului se paralisase prin ignorință absolută în care se află totu'a un'a în privinția pozițiunei și operațiunilor inamicului, ignorință pre care silințele cele mai preste mesură nu o putera risipi.“

„Opiniunea publică în Franci'a fiindu interită prin aceste desastre continue, imperatulu hotari să se întorca la Parisu și să încredințeze comand'a armatei maresialului Bazaine.“

Însa în capitală ministrii apucaseră să convocă camerele, și, dela această epocă, patriotismulu majorității și tactic'a guvernului se împedecară prin

totu felulu de obstacule. Ministrii abia indrasneau sa pronuncie numele imperatului care, renuciandu la comanda militara ca sa reiea franele guvernului, se afla fara pozitiune.

Napoleonu se transporta in tabera de la Châlons, si, intr'unu consiliu de resboiu, se hotari ca Mac Mahon sa se traga sub zidurile Parisului cu armata sea si imperatulu sa-lu insocésca. Acésta resolutiune fu combatuta de catra ministri la Paris; dupa densii armata din Châlons trebuia sa mearga catu m'ri curendu ca sa desbloceze Metzulu.

Mac Mahon protestá cu energia contra planului strategicu alu ministrilor, si declará formale ca trupele sale erau incapabili sa resiste cu succesu inamicului alt-unde-va de catu sub tunurile fortului Parisului.

Insa limbajulu ratiunii nu se intieles la Paris, si Mac-Mahon priimi dela consiliulu ministrilor ordinulu celu mai categoricu sa se diriga spre Metz. Maresialulu era omu alu datoriei si in catu pentru Imperatulu elu nu se credea autorisatu sa se opune parerei guvernului si imperatesei regente; catastrofa din Sedan fu rezultatulu acestei condescendencie.

Va fi interesantu sa revenim dice „Le Nord“ dupa ce reproduce pasagele de mai susu dupa „Daily News“, asupra acestei brosiure care imprastia tote iluziunile in privintia initiativei personale a Imperatului in afacerile militare si guvernamentali, si care-lu reprezenta balotatu, ca o corabia fara pandia, printre valurile opiniiloru si intereseloru ce ar fi trebuitu sa le domine.

Pana un'a alt'a, nu se pote opri cineva, cetindu aceste extracte sa nu fie isbitu de naivitatea unoru marturii, si de starea de desorganizare si de neingrijire ce descopere in armata franceasa.

Energia parisienciloru.

Estragemu dintr'o scrisore din cartierulu generale prussianu catra „Times“ pasagele urmatoare cari confirma energia ce punu parisiencii in apearare:

Americanii cari parasira Parisulu in numeru mare lauda cu totii altitudinea poporului. Ei adaugu ca se voru bate pana la cea din urma extremitate. De siguru ca cea ce i a determinatu sa parasésca orasiulu este ca suntu convinsi ca nemtii spre alu luá, voru recurge la o bombardare. Midilócele de a esecutá acésta teribile mesura mergu unulu dupa altulu. Foile nemtiesci se insiela cate o data, in catu pentru purtarea parcuriloru loru de artileria. Cu tote acestea cate-va dintre tunurile loru au in realitate o putere formidabile. Vediu cu anxietate rezultatele mortareloru loru ghintuite monstre, aruncandu bombe 200 livre cu 70 livre de prafu de pusea. Tote tunurile de asediu pre cari le-amu vedutu suntu ghintuite si se incarca pre la fundu cu esceptiune de cate-va obusiere de calibru mare destinate a opera la mica distantie seu a trage in sireagu.

Nu m'asiu mira cu tote acestea, ca cate-va forturi sa dea de lucru baterieloru nemtiesci de indata ce le descopere in fruntea. Francesii se ocupa cu mare activitate a-si intari lucrarile cele vechie, precum si a ridicá altele noue, mai cu seama la Villejuif, Charenton si Vincennes. Sub ochii mei amu vedutu marindu-se pre tota diu'a spre partea occidentala a montelui Valerien o bateria care probabilmente este destinata sa iea in siru bateriele prussiane de langa Saint Cloud, si sa oprésca constructiunea paduriloru pre Sen'a langa Reuil.

Tours, 11 Novembre. — Armata de la Loir'a, sub comanda generalului Aureles de Paladine, a luat ieri Orleanulu, dupa o lupta de doue zile.

Perderile francesiloru, ucisi si raniti, nu suntu preste 2000 omeni: ale inamicului suntu si mai considerabile.

Francesii au facutu mai multu d'o mie de prizonieri. Numerulu loru cresce necontenitu prin gón'a ce se da inamicului.

Francesii au luat prussianiloru doue tunuri, mai multu de 20 chesone cu munitioni si o mare multime de furgone si de care, incarcate cu provisiuni.

Principala batalia s'a datu in joru de Conlommiers.

In diu'a de 9 Novembre, aventulu trupeloru a fostu insemnatu, cu tote ca tempulu era reu.

Ieta ordinulu de di alu generalului comandanto.

„Oficari si soldati ai armatei de la Loir'a!
„Diu'a de ieri au fostu fericita pentru armata noastra.

„Tote pozitiunile au fostu luate cu vigore: inamiculu se afla in retragere.

„Guvernulu fiindu insciintiatu prin mine de purtarea voastra, me insarcineza a ve adresa multumiri.

„In mijloculu nenorociloru seles, Francia are ochii atintiti asupra voastra. Ea compteza pre curagiulu vostru.

„Sa punemu tote silintiele pentru ca acésta sperantia se nu fia amagita!“

Datu in marele cartieru generale, in 10 Novembre 1870.

Aureles de Paladine.

Generale, comandate siefu.

PROCLAMATIUNE.

Generalele Bossak catra soldatii sei.

Cetateni, oficari si soldati din 1-a brigada!

Generalele Garibaldi, comandantele supremu alu armatei din Vosges, cu ordinu'i de di din 19 Octobre m'a numitu comandantele vostru.

Cetateni!

In acestu momentu asiá de onorabile pentru mine, si unulu din cele mai solemne din cariera mea de soldatu alu libertatiei si democratiei, tienu din inima se ve spunu cateva vorbe.

Se dice ca aveti lipsa de oficari superiori si comandanti.

Ei bine, nu!

Ii aveti printre voi si in sirurile vostre. Cea ce ve lipsesce, e posibilitatea si ocaziunea d'a-i produce,

Acésta posibilitate, acésta ocaziune o aveti in momentulu candu guvernulu Republicei a chiamatu in capulu vostru pre Garibaldi, generalele supremu celu mai ilustru alu democratiei europene, omulu de barbatia si de curagiu invincibile.

Din parte 'i, generalele Garibaldi, in virtutea puteriloru ce a primitu de la Republica, a chiamatu fara deosebire de nationalitate pre omeni democratice insemnate, cari au datu nescari-va probe.

Eu suntu unulu din acestu numeru.

Altii ve voru spune deca amu dreptulu la increderea voastra. Eu me marginescu sa ve spunu ca, colonelu alu armatei regulate, amu fostu generale supremu a trei palatinate inca din cea din urma radicare armata a Poloniei din 1863 si 1864.

Adi suntu numitu comandante alu celei dintai brigade de Vosges.

Cetateni, oficari si soldati, nu me indoiescu ca noi toti, din intai'a brigada, vomu se ne facemu demni de generalulu nostru siefu.

Potu dar', chiaru din acestu momentu, sa strigu: Traiesca intai'a brigada! Traiesca armata din Vosges! Traiesca Republica!

Dupa „Rom.“ Generalele Bossak-Hauké,
Comandantele 1-ei brigade

Onorata Redactinne! De si unu corespondinte alu „T. R.“ dela marginime promite in urm'a referadei seles despre algerile invetiatoriloru din comun'a Tilisca impartesirea mai multoru si mai detaiate lucruri din tinentulu Saliscai; totusi provocatu din partea mai multoru locuitori din acestu tinentu mi iau licentia a rogá pre onorat'a Red. a „T. R.“ sa bine voiasca a dá locu in pretiutele colone ale acestei foi, si corespondintiei urmatoare.

In nainte de tote nu potu trece cu vederea a numi esprime cea mai mare bucuria, vedindu cum in acestu tinentu se radica de unu tempu in coce din ana in anu cele mai frumoase cladiri de scole cu cate doue trei sale de prelegeri si totu atatea si mai multe incaperi pentru locuintia invetiatoriloru, cum in esemenea mesura si proportiune se ridica prin tote comunele case pentru cancelarii comunale, dimpreuna cu salariile invetiatorerci si notariale. Lauda si stima poporului románu si conducatoriloru lui din acestu tinentu pentru astfelu de sacrificie si fapte gloriose! Precum insa nici o padure, fia ea catu de bine pastrata si cultivata, nu e scutita cu totul de uscaturi, astfelu nici comunele din tinentulu Saliscai, de si in fruntea loru cu pucina esceptiune se afla preoti, judi si notari comunali intru tote corespondietori, missiunei

loru; totusi nu suntu nici acestea pre deplinu scutite de inganfarea si indiferentismulu unoru individi inundati de tendintiele intereseloru nationali care se incerca cu tote puterile a subordina interese comune, intereseloru private, de si chiar' densii suntu in prim'a linia chiamati si indatorati a porta stendardulu religiei si alu moralitatiei, a imbarbata poporulu la viatia, ai premerge cu exemple si a plantá in anim'a loi simtiulu de onore, simtiulu de dreptate.

In reserva de o cam data, cu date mai speciale nu potu trece cu vederea procedur'a unoru preoti din acestu tinentu in administrarea oficiului loru, prin carea sinceru marturisindu, ca nu numai se produce in poporu celu mai mare scandalu si se ataca vedita intregii preotimi din acestu tinentu, ci e temere ca prin astfelu de indiferentismu facia cu oficiulu loru preotiescu nici candu nu va potes deveni preofimea pre langa nesuintia intielegintiei si bun'a voreea poporului la o dotare corespondietore.

Cu dreptu cuventu m'aru pote numi ori si ctne celu mai mare inamicu alu preotimei, candu nu a-siu recunosce zelulu, pietatea si acurateti'a, cu cari si implinesce partea cea mai mare a preotimei din acestu tinentu datoritiile loru facia cu poporulu, cu biseric'a si scol'a; inse departe fiindu de mine intentiunea de a calumnia pre cine-va, nu-mi potu imagina cum totu si cate unu preotu se pote demite pana intr'atata, incatu sa nu mai cugete si sa nu mai puna nici unu pretiu pre demnitatea sea de preotu, ocupandu-se atatu cu macelari'a incatu abia sa-si mai pota lua tempu Dominec'a dimineti'a, caci de vechernia mai de multe ori nu e vorba a merge pana la biseric'a, si de acolo spre recreare, pana la cate o pomana seu nunta, pre cate trei patru, une-ori si 6—7 ore, de unde apoi esindu dapa atata tempu, nu e nici o mirare, deca lu vedi recreatu, cadiendu si rompandu-si nasulu si buzele, de nu pote servi in sant'a biseric'a doue—trei septemani; asemeina nici candu lu vedi dela pomana mergendu catra casa cadiendu in tina, cu molitfelniculu si epatrafirulu sub-suora. Recunoscendu acestu preotu inpreuna cu poporulu necesitatea de a ni se mai dá unu preotu langa densulu i sa si datu unu ginere. Mare, poimane, se vorbesce, ca i se va dá si alu doilea ajutoriu, fiulu seu. Avemu tota speranti'a, ca dora atunci tatalu, ginerile si fiulu voru potea porta macelari'a cu mai mare usiuretate si ca atunci voru potea taia pre di in locu de 20 oi, 60, si totu le va mai remanea tempu si pentru oficiulu, la care suntu chiamati, si ca dora atunci trustrei voru potea aduce poporulu mai lesne la acea convingere, ca cu venitul stolariu, dela vr'o 400 familie nu voru pote trai trei preoti, ci e de lipsa, sa le faca si cate o dotatione corespondietoria, celu pucinu de cate 400—500 fl., dintr'altel' si venitele anuali diu acea comuna suntu atatu de mari, incatu betii crestini pre langa contributiunea statului mai suntu siliti a mai dá de fia-care casa pentru acoperirea spseloru comunei si cate 3—4 fl. aruncatura.

Totu in apropierea acestei comune se mai afla unulu dintre cei mai avuti preoti, carele se plange, ca din caus'a betranetieloru nu-si mai pote vedea cum se cuvine de mori, piue, jogeru etc. si asiá de-si se mai afla in aceea comuna unu preotu destulu de aptu chiamarei seles, totu-si cauta in tote partile dupa unu clericu, carele casatorindu-se cu nepot'a sea, sa-i dea ajutoriu atatu ca preotu, catu si ca negociatoriu.

Se astepta cu nerabdare terminarea cursului clericale a doi tineri, din o comuna, in cari suntu acum numai cinci preoti si a siés'a statiune vacanta ca ocupase-va acésta statiune numai de catu, seu dupa cum se da cu socotela, fiindu unu preotu forte betranu sa se amane lucrulu pana dupa mórtea acestui'a si apoi, ca sa nu se faca óre-si cari turburári in poporu sa se ocupe de odata ambe statiunile, seu ca, ceea ce e mai probabilu, se voru reduce in intielesulu statutului organicu.

Multe a-siu avea de impartasitu, tota din un'a dintre mentionatele comune, despre lucruri ce se intempla in biseric'a si cu deosebire in s. altariu unde preotimea cu unii mai veduti din comuna pre tempulu cetirei apostolului si a s. evangeliu si cu deosebire in tempulu predicei, in a carei decurgere preotulu de rendu mirnie seu botéza, se adona ca intr'o sala de conversare, spre a-si impartesi unulu altui'a cele vedute, audite si patite in septemán'a trecuta.

Se da cu socotela, cavoiundu Damnedieu inca in decurgerea anului acestui'a se va constitui si protopresviteratulu I alu Sabiului, ai carui membri sinodali din

partea clerului sunt deja cu vro câte-va zile înainte de congresu alesi, și fiindu-se și alegerile membrilor din partea mirenilor, cându va află cu cale presiedintele acestui tractu, va conchiamă sinodulu spre constituire. Sperăm ca sinodulu și cu deosebire membrii alegendi ai scaunului și comitetului protopresbiterale voru luă la tôte aceste (!) cu seriozitate inițiativ'a.

Unu bine-voitoriu alu clerului.

Varietăți.

* Inaltulu Ministeriu reg. ung. de culte și instrucțiune ddo. 22. Septembrie a. e. Nr. 19.686 aratandu, ca după incunoscintiarea ministeriului de finanție s'au ivitu adeseori casuri, unde murindu vre o persóna militară, care avea pensiuu s'eu vre unu ajutoriu dela erariu, nu s'au incunoscintiatu dregatoriile respective despre mórtea loru indatu, pentru sistarea pensiunilor, respective ajutorilor loru, asiá spre incungurarea astorufeliu de nerendeli recuire pe Consistoriulu nostru archidieceșanu, a improspetá in memori'a preotimei nóstre ordinațiunea Cancelariei aulice transilvane din 23 Iuliu 1831 Nr. 25710. despre incunoscintiarea dregatoriilor politice toldeavna și fara amanare, candu móre vre o persóna militară pensionată, precum și candu se marita vre o veduva s'eu vre unu orfanu de astfelu de persóna militară, cari tragu pensiuni regulate dela erariu, cari dregatorii apoi va incunoscintiá și pe respectivele dregatorii militare despre aceste împrejurari.

* Celimu in „Neue Freie Presse“ despre junele I Ardeleanu care de 2 ani se afla studiindu in Vien'a cu mediile ce i le procura ilustrulu și bine-facatorulu român baronu Sina :

La j a dóu'a serata data de societatea „Immergrün“ a avutu locu pré fericitulu debuțu alu unui devotatu cantolui haritonulu I. Ardeleanu, care print'r'o deosebita voce simpatica și unu adevratu jocu dramaticu a sciutu sa smulga publicului imense aplause“

* In nópnea de 26 spre 27 Octombro st. n. locuitorii Vienesi se pomenira in mijloculu unui ingrozitoru uraganu (ventu teribilu). Totu ce pare-a a fi lientuitu și batutu, fú miscatu din locu. Intre órele 1 și 3 spectacolulu a fostu celu mai teribilu; in fia-care momentu se temea ca ventulu va rupe ferestriile și va trânti in mijloculu camerei câte o jumetate de caminu. O preumblare prin partea aceea a orasiului pre unde uraganulu dominase mai tare, representá unu tablou de devastare. Arborii din Ringstrasse, din gradinile publice și din Prater au suferitu teribilu. Intre baracele târgului anuale care se tiene acum in Vien'a, Michaeli, uraganulu a produsu o devastare enorma. Ací, colea, se vedea câte o pinza, câte unu stâlp, ba și câte o baraca intréga trântita in mijloculu drumului, ca-sându ast-feliu unu caos, pentru a cáru descarcare va trebui mai multe mâne de ómeni. Despre o regulata continuare a târgului nici mai pote fi vorb'a astadi. Se intielege de sine ca acestu uraganu nu a lipsitu a causá și mai multe nenorociri. Mai multe case au suferitu fórte multu; la unele din cele aflate in constructia li s'a luatu acoperisulu, la altele câte unu parete, altele faciad'a și asiá mai înainte. Pagubele cauzate suntu enorme, inse detailuri in acesta privintia nu avemu inca.

* (Glótele.) Duminec'a trecuta a inceputu, in urm'a unui ordinu, a se aduná ómenii de prin plase, indatorati a face exercitiu militaré sub numirea de „glóte.“ Noi scimu ca legea privitoare la aceste exercitii, impune ómeniloru de a face serviciile loru numai in timpuri favorabile și cându nu mai au nici o tréba la câmpuri. Asta data insa trebuie se costatámu cu parere de reu, ca alátu timpulú cátu și munc'a agricolá neterminata inca — nu suntu nici decum oportune pentru asemenea exercitii. — după „Cur.“

* Societatea de transporturi aeriane, reprezentata de d. Barker adresá diariiloru urmatoriulu anuntiu :

„Avemu onóre a ve informá ca vomu porni balónele Apararea náionale. Lata-kie și Cercetatoriulu, din trol in trol zile, cu inceperea de la 1 Noembre.

„Cercetatoriulu fiindu unu balonu cu elice, aeronantul d. Smittor spera se intre in Paris cu unu transportu din afara.

Aste balóne, dintre care unulu e terminatu și cele-alte pre cale d'a se sferi, voru duce ob-

iecte pentru Franči'a și pentru strainetate, precum și caletori, cari voru avé permissiunea guvernatoriului Parisului.

* Lumin'a electrica in Paris. Estragemu dintr'o cirespondintia a diariului „Sémaphore“ de la 18 Octombro urmátorele amenunte despre efectulu luminei electrice ce intrebuintéza asiadiati din Paris: „Dinaintea punctului St. Denis tóte baricadele formidabile, ridicate de noi, suntu prevédute cu tunari. Scopulu acestoru piese este de a demontá bateriile prussiane, situate de naintea nóstra la o mica distantia. Din ufericire, cét'a este asiá de désa in cátu nu se potu vedea positiile neamicilor; de odata se árunca înainte din spre Mont-Martre și Saint Ouen dóue radie viguróse de lumina electrica și luminédia positiunile neamice, asiá in cátu se puteau vedé pána la cele mai mici amenunte. Distantia reala ce potu strabate aceste radie luminóse este imensa, nu se póte aprecia cu esactitate, insa la 2,500 chiaru la 3,000 de metri terenulu este luminatu cá si dlu'a in amédia mare“.

„Rom.“

Maestatea Sea i. și r. Apostolica

a binevoitu a incuviintiá prin prea inalt'a decisiune din 17 Maiu 1869 — esecutarea de loterii spre scopuri comune de binefacere pentru militari

și prin prea inalte decisiune din 22 Iuliu 1869 a binevoitu a dispune prea gratosu, ca intregulu venitu curatu alu

L. Loterie de statu

sa se dedice

spre scopuri comune de binefacere pentru militari

și anume

cu dóue treine spre

infiantirea de stipendii pentru fiice serace de oficiari, dregatori militari și párti militaré c. r., ce au sustatu mai nainte, precumu și spre órzirea de locuri libere pentru fiice orfane ale atároru militari la manastiri de calugaritie și la institute de crescere, și cu o treina spre scopuri comune de fundatiune.

Conformu astui mandatu prea naltu deschide directiunea i. r. a venituriloru de lotarie

I. Loteria de statu spre scopuri comune de binefacere pentru militari,

Loteria acést'a prea bine dotata contine 1311 nimeritori, și anume :

1 nimeritoriu de fronte cu	40.000 fl.
2 nimeritori „ „ câte cu 20,000 fl. la óalta	40.000 „
3 „ „ „ „ 10,000 „ „	30.000 „
4 „ „ „ „ 5,000 „ „	20.000 „
5 nimeritorii „ „ „ „ 3,000 „ „	15.000 „
6 „ „ „ „ 2,000 „ „	12.000 „
8 „ „ „ „ 1,000 „ „	8.000 „
10 „ „ „ „ 500 „ „	5.000 „
20 „ „ „ „ 200 „ „	4.000 „
50 „ „ „ „ 100 „ „	5.000 „
80 „ „ „ „ 60 „ „	4.800 „
100 „ „ „ „ 40 „ „	4.000 „
1.000 „ „ „ „ 10 „ „	10.000 „
22 nimeritori premergatori și urmatori in bilete de premie ale imprumutului din anulu 1864	2.200 „

in suma totala de :

200.000 florini valuta austriaca.

Sortirea urméza nesimtitu și nerovocabilu in 29 Decembre 1870.

Sortiulu costa 2 fl. 50 xr. v. a.

Intreprinderea acést'a mijlociesce asiá dara ocaziune nu numai simtiului de binefacere, de a putea contribui la ájungerea scopuriloru celoru nobile, ce le a desemnatu prea gratosu Maestatea Sea i. și r. Apostolica, ci ea procura jucatoriulu totu odata și putintia, cá prin dobândirea cástigiuriloru celoru insemnate se indreptéze de ajunsu și durabilu pusetiunea proprie precumu și a familiei séle. Dreptu aceea se și magulesce directiunea i. r. a venituriloru de loterie cu credintia cea firma, ca impartasirea la acést'a loterie va fi fórte vie.

Dela directiunea i. r. a venituriloru de loterie.

Vien'a, 20 Iuliu 1870.

Atari sortii se potu capetá in Vien'a la despartimentulu loteriiloru de statu pentru scopuri filantropice aflátoriu in edificiolu directiunei i. r. a venituriloru de loterie in urbe, Salzgries Nr. 20 și anume atátu câte unu, cátu și in partii, séu și prin serisori pre lângá alaturarea sumei decadietorie. Asemenea se potu capetá in Vien'a: la toti colectantii de lotu; in tierile i. r. și r. ale Ungariei: la tóte oficiile de lotu și la toti colectantii de lotu, chiaru și in multe locuri la oficiile de dare și de posta, la traficantii de tabacu, la oficiile staciuniloru cáiloru ferate și ale naigaciunii de vaporu, precum și la celelalte organe de vendiare sortiloru, ce suntu asiediate in urbile și locurile cele mai insemnate ale imperiului.